

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION

Bryssel den 31.10.2001
KOM(2001) 616 slutlig

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN

**ÅRSRAPPORT FÖR
DET STRUKTURPOLITISKA
FÖRANSLUTNINGSTRUMENTET (ISPA) 2000**

[SEC(2001) 1726]

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN

ÅRSRAPPORT FÖR DET STRUKTURPOLITISKA FÖRANSLUTNINGSSINSTRUMENTET (ISPA) 2000

INNEHÅLL

1.	Sammanfattning	5
1.1.	Översikt över ISPA-instrumentet.....	5
2.	Principer för genomförande och beviljade stöd	10
2.1.	Strategiska mål.....	10
2.2.	Miljö.....	11
2.2.1.	Bidrag till genomförandet av gemenskapens miljöpolitik	11
2.2.2.	ISPA:s budget 2000 – Miljösektorn uppdelad på delsektorer.....	12
2.3.	Transport	12
2.3.1.	Bidrag till genomförandet av gemenskapens transportpolitik	12
2.3.2.	Alleuropeiska korridorer	14
2.3.3.	ISPA:s budget 2000 – Transportsektorn uppdelad på delsektorer.....	15
2.4.	Utveckling, bedömning och utvärdering av projekt.....	16
2.4.1.	Utveckling och bedömning av projekt.....	16
2.4.2.	Genomförande av projekt och utvärdering i efterhand	17
2.5.	Offentlig upphandling	18
2.6.	Budgetgenomförande: anslag, åtaganden och betalningar.....	18
2.7.	Medfinansiering	20
3.	Sammanfattning av finansiellt stöd.....	22
4.	Samordning och samarbete	32
4.1.	Phare och Sapard.....	32
4.2.	Europeiska investeringsbanken (EIB).....	33
4.3.	Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling (EBRD).....	35
4.4.	Nordiska banker och institutioner	36
5.	Tekniskt stöd	37
5.1.	Redogörelse för användningen av tilldelade stöd år 2000	37

5.2.	Budgetanslag för tekniska stödkontrakt.....	38
6.	Interinstitutionell dialog, information och offentlighet.....	38
6.1.	Information till medlemsstaterna och de stödmottagande länderna.....	38
6.2.	Dialog med icke-statliga organisationer.....	39
6.3.	Information och offentlighet	40

Förord

Denna årsrapport om ISPA:s verksamhet täcker kalenderåret 2000. Årsrapporten är den första för detta nya föranslutningsinstrument, som inrättades som en del av Agenda 2000.

Rapportens format speglar bestämmelserna i förordningen om ISPA och tar hänsyn till kraven när det gäller att presentera det första verksamhetsåret för ett nytt finansieringsinstrument.

Förhoppningsvis kommer rapporten att vara till nytta för dem som är intresserade av att främja en utvidgning av Europeiska unionen.

1. SAMMANFATTNING

Vid toppmötet i Luxemburg i december 1998 antog Europeiska rådet en ny strategi för att förbereda kandidatländerna för utvidgningen. För att stödja dem inför medlemskapet frigjorde man betydande kompletterande finansiella resurser. Den 26 mars 1999 – vid Europeiska rådets toppmöte i Berlin – slöt stats- och regeringscheferna en politisk överenskommelse om Agenda 2000. Agenda 2000 är ett handlingsprogram vars viktigaste mål är att stärka gemenskapens politikområden och förse Europeiska unionen med en ny finansieringsram för perioden 2000–2006, med siktet inställt på en utvidgning. I maj 1999 nådde Europaparlamentet, rådet och kommissionen en ny institutionell överenskommelse som förpliktar dem att respektera utgiftstaken. Dessa initiativ lade grunden till föranslutningsinstrumentens finansieringsram, som begränsar kandidatländernas föranslutningsstöd till 3 120 miljoner € per år under perioden 2000–2006 (1999 års priser).

"Det strukturpolitiska föranslutningsinstrumentet", ISPA, är Europeiska gemenskapens finansiella instrument utformat för att hjälpa de tio central- och östeuropeiska stödmottagarländerna att uppfylla gemenskapens krav på miljö- och transportområdet.

I enlighet med "ISPA-förordningen" (rådets förordning (EG) nr 1267/1999 av den 21 juni 1999 om upprättande av ett strukturpolitiskt föranslutningsinstrument) gäller följande:

"Genom ISPA skall stöd ges för att bidra till anslutningen till Europeiska unionen av kandidatländerna Bulgarien, Tjeckiska republiken, Estland, Ungern, Lettland, Litauen, Polen, Rumänien, Slovakien och Slovenien, nedan kallade de stödmottagande länderna, på området ekonomisk och social sammanhållning, med avseende på miljö- och transportpolitik [...]."

ISPA styrs av partnerskapen för anslutning och de nationella programmen för antagande av gemenskapens regelverk, och följer en strategi som liknar den som gäller för Sammanhållningsfonden inom områdena miljö och transport.

1.1. Översikt över ISPA-instrumentet

År 2000 var ISPA:s första verksamhetsår. Innan de stödmottagande länderna kunde presentera projekt (definierade som "åtgärder" i ISPA-förordningen) för ISPA:s förvaltningskommitté, skulle de utarbeta strategier för ISPA-investeringar i transport- och miljösektorn. Dessa dokument är vägledande när ISPA-projekt skall väljas ut och bildar en länk mellan de utvalda ISPA-projekten och de krav på investeringar som gäller för att länderna skall kunna följa regelverket inom dessa sektorer. Till hösten 2000 hade samtliga tio länder presenterat strategier för ISPA:s förvaltningskommitté.

ISPA:s förvaltningskommitté yttrade sig positivt om totalt 85 projekt. Kommittén sammanträdde fyra gånger under 2000 (i juni, juli, oktober och november). Dessa projekt svarar sammanlagt för ett ISPA-bidrag på 2,09 miljarder €. För budgeten år 2000 beslutade man om åtaganden för 75 projekt (997 miljoner € – budgetpost B7-020B). Åtagandena för de tio övriga projekt som fick ett positivt yttrande tas ur 2001 års budget.

Det genomsnittliga värdet på de projekt som godkändes för 2000 års ISPA-budget är ca 13 miljoner €. Genomsnittet för gemenskapens beviljade stöd låg på 64% av projektkostnaden, vilket är lägre än den normala högsta finansieringsnivån för ISPA: 75%. Medfinansiering tillhandahålls antingen från nationella källor (statliga, regionala och lokala myndigheter), internationella finansiella institutioner eller bilaterala bidragsgivare. Med undantag för Slovakien och Slovenien uppnåddes mittpunkten i procentintervallet för ländernas årliga anslag.

De projekt som godkändes 2000, inbegripet tekniska stödprojekt, var ganska jämnt fördelade mellan miljö- och transportsektorn: 39 miljöprojekt fick över 46% av 2000 års budget, och 36 transportprojekt fick över 53% av 2000 års budget. Den lilla skillnaden mellan de två sektorerna berodde på att två miljöprojekt i Polen (värderade till mer än 41 miljoner €) fördes över till 2001 års budget.

64% av medlen inom miljösektorn användes för avloppsanläggningar och vattenreningsprojekt. Inom transportsektorn koncentrerade man sig på järnvägsprojekt, som svarar för mer än hälften av budgeten för denna sektor. Detta ligger i linje med gemenskapens politik för initiativ på transportområdet. Dessutom prioriterades projekt som gällde behovet av att öka trafiksäkerheten och bredda vägar. En analys av sektorns alleuropeiska transportkorridorer pekar på att mer än 30% av transportbudgeten koncentrerades till korridor IV. Projekt för korridor III fick 14,2% och korridor II 13,5%.

Inom 2000 års budget beslutade man om åtaganden för 13 tekniska stödprojekt, fyra för miljö och nio för utveckling av transportprojekt. Dessa tekniska stödprojekt är mycket viktiga för arbetet med att utveckla projekt som skall presenteras för förvaltningskommittén under 2001 och 2002.

Medel har också anslagits till stöd för gemenskapens bidrag till den internationella fonden för röjning av Donaus farled. Åtaganden för 7,5 miljoner € togs ur 2000 års budget. Phare och Obnova – gemenskapens program för stöd till Bosnien och Hercegovina, Kroatien, Förbundsrepubliken Jugoslavien och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien – bidrog också till detta projekt, med 7,5 miljoner € respektive 7 miljoner €.

När det gäller projekt har det redan beslutats om åtaganden för ca 390 miljoner € av bemyndigandena för 2001, på grundval av projekt som man fattade beslut om 2000 (eftersom ISPA-finansierade investeringsprojekt genomförs under flera år kräver projekten i allmänhet ett åtagande för mer än ett år).

Prioriteringarna för 2001 års programplanering är desamma som för 2000: Att presentera högkvalitativa projekt för förvaltningskommittén, med syftet att nå mittpunkten i procentintervallet för ländernas tilldelade anslag och att uppnå en balans mellan miljöprojekt och transportsektorn samt att samarbeta med partner i den privata sektorn. Detta hänger emellertid helt och hållet på de stödmottagande ländernas kapacitet att presentera lämpliga projekt för kommissionen.

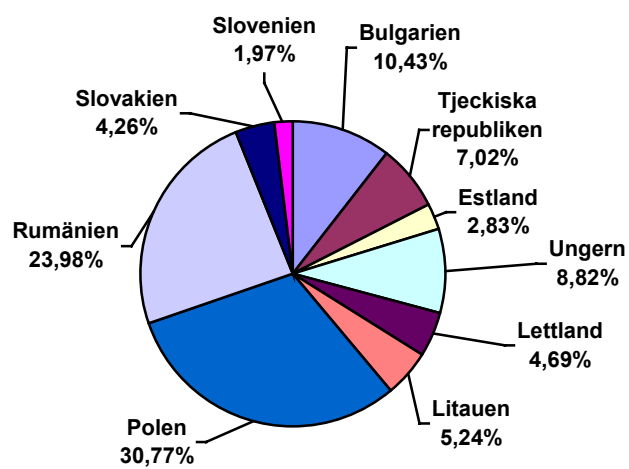
Tabell 1: ISPA:s budget 2000 (Budgeten är uppdelad efter land och sektor)

Förhållande mellan transport och miljö Procent av åtagandebemyndiganden								
Mottagande land	Transport		Miljö		Tekniskt stöd		SUMMA	
	ISPA-medel, €	%	ISPA-medel, €	%	ISPA-medel, €	%	ISPA-medel, €	%
Bulgarien	52 000 000	49,98	52 045 600	50,02	0	0	104 045 600	10,43
Tjeckiska republiken	41 671 864	59,54	27 588 844	39,42	728 000	1,04	69 988 708	7,02
Estland	11 331 126	40,15	15 808 281	56,02	1 080 000	3,83	28 219 407	2,83
Ungern	43 825 000	49,81	42 573 123	48,38	1 592 580	1,81	87 990 703	8,82
Lettland	19 925 328	42,62	26 568 260	56,83	255 000	0,55	46 748 588	4,69
Litauen	34 042 528	65,16	18 200 000	34,84	0	0	52 242 528	5,24
Polen	173 085 066	56,39	130 258 589	42,44	3 614 000	1,18	306 957 655	30,77
Rumänien	118 627 137	49,59	120 601 333	50,41	0	0	239 228 470	23,98
Slovakien	30 853 200	72,66	11 606 372	27,34	0	0	42 459 572	4,26
Slovenien	7 500 000	38,20	11 175 275	56,91	960 000	4,89	19 635 275	1,97
TOTALT	532 861 249	53,42	456 425 677	45,76	8 229 580	0,83	997 516 506	

Tabell 2: ISPA-medel per sektor – åtaganden för budgeten år 2000

ISPA-medel per sektor – åtaganden för budgeten år 2000				
ISPA:s budget 2000			antal projekt	
	ISPA-medel, €	% ISPA-medel/ sektor		
MILJÖ				
Dricksvatten	27 535 927	5,98	3	
Dricksvatten och avloppsvatten	42 568 260	9,24	4	
Rening av avloppsvatten	296 696 243	64,38	24	
Hantering av fast avfall	94 020 967	20,40	8	
Luftföroreningar	0	0	0	
ISPA:s totala budget för miljösektorn	460 821 397	46,20	39	
<i>Därav utgjorde tekniskt stöd:</i>				
Dricksvatten, tekniskt stöd	228 000	0,02	1	
Rening av avloppsvatten, tekniskt stöd	4 167 720	0,42	3	
ISPA:s totala budget för tekniskt stöd inom miljösektorn	4 395 720	0,44	4	
TRANSPORT				Alleuropeisk korridor
Vägar	224 790 797	41,88	15	I, III, IV, VI, IX, IXB
Järnvägar	283 584 312	52,84	19	II, IV, IX-V, V, V(10), VA, IXB, E-W
Flygplatser	28 000 000	5,22	1	Tillhör inte någon korridor
Vägar/järnvägar	320 000	0,06	1	Tillhör inte någon korridor
ISPA:s totala budget för transportsektorn	536 695 109	53,80	36	
<i>Därav utgjorde tekniskt stöd:</i>				
Vägar	620 000	0,06	2	
Järnvägar	2 893 860	0,29	6	
Vägar/järnvägar	320 000	0,03	1	
ISPA:s totala budget för tekniskt stöd inom transportsektorn	3 833 860	0,38	9	
Summa för projekten inom hela sektorn	989 286 926	99,17	62	
Summa, tekniskt stöd	8 229 580	0,83	13	
Totalt stöd	997 516 506		75	

Diagram 1: Fördelning av ISPA-medel mellan stödmottagande länder

2. PRINCIPER FÖR GENOMFÖRANDE OCH BEVILJADE STÖD

2.1. Strategiska mål

ISPA finansierar enskilda projekt som bedöms vara för sig. Ett effektivt projekturval kräver emellertid en strategi som definierar prioriterade mål och vilka projekt som bäst medverkar till att man når dessa mål. Därför har varje stödmottagande land utarbetat ett strategidokument för transport- och miljösektorn. Dessa strategier utgör ramarna för stöd genom ISPA.

Förutom de strategidokument som gäller för varje land har kommissionen utarbetat ramdokument för både miljö- och transportsektorn. I dessa anges riktlinjer för urval av projekt (t.ex. för miljö och fokus på investeringstunga direktiv). För kommissionen är de centrala kriterierna följande:

- Att utveckla en gemenskapsdimension på investeringarna.
- Att garantera ett systematiskt, långsiktigt tillvägagångssätt som stämmer överens med miljöstrategin.
- Att koncentrera projekten så att de påverkar ett maximalt antal människor.
- Att trygga så stora finansiella effekter som möjligt.

Tanken är att de nationella ISPA-strategierna skall vara förenliga med anslutningspartnerskapen och de nationella programmen för antagande av gemenskapens regelverk, och de bör också stödja sig på relevanta nationella planeringsdokument. Strategierna bör också stämma överens med de nationella utvecklingsplanerna. ISPA-strategierna är ett nationellt ansvar, men skall beakta gemenskapens prioriteringar och lagstiftning. De ligger även i linje med de ställningstaganden om miljön som de stödmottagande länderna har lagt fram inom ramen för anslutningsförhandlingarna med EU.

De nationella ISPA-strategierna är inte avsedda att vara rättsliga dokument, utan bör snarare ses som redskap som skall vägleda urvalet av prioriterade projekt för stöd genom ISPA. Tanken är inte att strategin skall vara ett fastställt dokument, utan att den skall förändras med tiden och mot bakgrund av förändrade omständigheter. Uppdateringen av strategierna skall särskilt spegla ländernas ansträngningar att identifiera de investeringar som behövs för att de skall kunna rätta sig efter gemenskapens regelverk i miljöfrågor samt införliva information från direktivet – särskilda genomförandeplaner utarbetas för närvarande till stöd för deras ansökningar om övergångsperioder inom ramen för anslutningsförhandlingarna.

ISPA-strategierna presenterades för ISPA:s förvaltningskommitté för att man skulle kunna förklara sammanhanget kring valet av projekt. Kommissionens godkännande av en ISPA-strategi innebär inte att den godkänner ett projekt som prioriteras för investering. Varje projekt måste vara ett enskilt förslag som lämnas till kommissionen för behandling enligt sedvanliga förfaranden. I samtliga fall lämnar kommissionen projektförslagen till ISPA:s förvaltningskommitté för ett yttrande innan kommissionen fattar beslut om att stödja ett projekt.

2.2. Miljö

2.2.1. Bidrag till genomförandet av gemenskapens miljöpolitik

Stöd genom ISPA är avsett att bidra till genomförandet av gemenskapens miljöpolitik. ISPA stödjer miljöåtgärder som gör det möjligt för de stödmottagande länderna att rätta sig efter kraven i gemenskapens miljölagstiftning och målen i anslutningspartnerskapen. Färska uppskattningar visar att mottagarländernas totala kostnad för att rätta sig efter gemenskapens miljölagstiftning är mellan 79 och 110 miljarder €.

För att maximera effekterna av gemenskapens stöd, när det gäller att uppnå målen i miljölagstiftningen, kommer ISPA i första hand att koncentreras på investeringstunga miljödirektiv, dvs. de direktiv som det kostar mest att genomföra. Dessa berör följande fyra sektorer:

- Dricksvattenförsörjning.
- Rening av avloppsvatten.
- Hantering av fast och farligt avfall.
- Förbättring av luftkvaliteten.

Vid bedömningen av förslag till ISPA-stöd kommer man att ta hänsyn till åtgärdernas förenlighet med andra gemenskapsåtgärder, inbegripet gemenskapens miljöpolitik. Alla investeringar måste därför följa tekniska standarder och gränsvärden för utsläpp eller kvalitetsparametrar som slås fast i de viktigaste relevanta miljödirektiven (direktiv 91/271/EEG om rening av avloppsvatten i tätort, direktiv 98/83/EG om kvaliteten på dricksvatten, direktiv 99/31/EG om deponering av avfall osv.). Men projekten måste genomföras och i framtiden drivas i linje med gemenskapens viktigaste miljöpolitiska principer, dvs. att åtgärder bör vara förebyggande, att miljöförstöring bör hejdas vid källan och att förorenaren skall betala. Ofta medför detta att enskilda projekt måste integreras i ett större sammanhang, för att undvika partiella lösningar, och en plikt att låta enskilda infrastrukturarbeten ingå i en bredare förvaltningsplan.

I miljölagstiftningen finns det en viktig princip som måste respekteras, och inte endast för miljöprojekt inom ISPA, utan också för transportprojekt. Enligt denna princip skall miljökonsekvensbeskrivningen av ett förslag till ISPA-stöd utföras på ett sätt som "liknar" den beskrivning som föreskrivs i rådets direktiv 85/337/EEG, ändrat genom direktiv 97/11/EG, om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt (EIA-direktivet).

De flesta ISPA-projekt finns förtecknade i EIA-direktivets bilaga I (som kräver att en miljökonsekvensbeskrivning, EIA, skall genomföras) eller i bilaga II (som kräver att de nationella myndigheterna tar ansvar för att bedöma huruvida det fördras en miljökonsekvensbeskrivning, på grundval av vissa kriterier). Ett viktigt inslag i EIA-förfarandet är samråd med den befolkning som berörs och relevanta miljömyndigheter. Huvudsyftet är att säkerställa – på ett öppet sätt – att de miljöaspekter som beaktas under arbetets gång också innefattar berörda parter

samtycke till infrastrukturprojekten. Under ISPA:s första verksamhetsår har kommissionen hjälpt till med att ansvara för vissa miniminormer i det hänseendet.

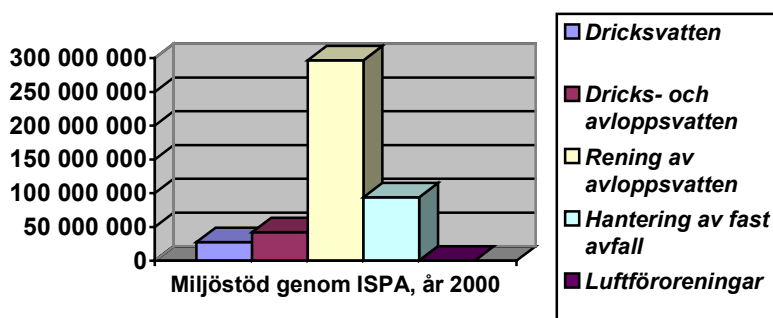
För projekt som presenteras under 2001 kräver kommissionen att det offentliga samrådsförfarandet har följts fullt ut.

2.2.2. ISPA:s budget 2000 – Miljösektorn uppdelad på delsektorer

ISPA:s budget 2000 Miljösektorn			Antal projekt
	ISPA-medel, €	% ISPA- medel/sektor	
Dricksvatten	27 535 927	5,98	3
Dricksvatten och avloppsvatten	42 568 260	9,24	4
Rening av avloppsvatten	296 696 243	64,38	24
Hantering av fast avfall	94 020 967	20,40	8
Luftföroreningar	0	0	0
ISPA:s totala budget för miljösektorn	460 821 397	46,20	39

Majoriteten av ISPA:s finansiering inom miljösektorn för år 2000 (mer än 60%) anslogs till rening av avloppsvatten, framför allt till avloppsnätprojekt som innebar antingen utbyggnad, ersättning eller reparation av befintliga system i de stödmottagande länderna. Mer än 20% av finansieringen inom denna sektor anslogs till hantering av fast avfall, i första hand till deponiprojekt. Ca 15% av medlen anslogs till dricksvattenprojekt. Majoriteten av dessa projekt genomfördes i anslutning till projekt för rening av avloppsvatten. Sektorn luftföroreningar fick inga anslag under 2000.

Diagram 2: Miljöstödet uppdelat på delsektorer

2.3. Transport

2.3.1. Bidrag till genomförandet av gemenskapens transportpolitik

ISPA transport är inriktat på att bygga det framtida transeuropeiska transportnätet (Europaparlamentets och rådets beslut 1692/96 av den 23 juli 1996), såsom det definieras i TINA-rapporten (bedömning av transportinfrastrukturbehoven), vilket kommer att omfatta de stödmottagande länderna i Centraleuropa. Vid sidan av detta nät kommer man att prioritera en integrerad utveckling av de tio alleuropeiska

transportkorridorerna, som fick stöd vid den tredje alleuropeiska transportkonferensen i Helsingfors i juni 1997.

I Agenda 2000 underströk kommissionen också vilken betydelse transportsektorn har i Europeiska unionens föranslutningsstrategi. Länderna i Central- och Östeuropa utgör kompletterande delar i en utvidgad union, men också en mycket viktig förbindelse mellan Västeuropa å ena sidan och å andra sidan de nya oberoende staterna och Medelhavsområdets kustländer. Regionens transportinfrastrukturer är således absolut nödvändiga för konkurrenskraften, den ekonomiska tillväxten och sysselsättningen i Europeiska unionen av i morgon.

I det här sammanhanget har kommissionen bitt varje kandidatland att utarbeta en ISPA-strategi för transportområdet för att få en ramanalys och ett urval prioriteringar för interventioner genom detta instrument.

De tio kandidatländerna färdigställde sina strategier i maj-juni 2000 med utgångspunkt från följande riktlinjer:

- Att förstärka de transeuropeiska näten, framför allt till fördel för de tio korridorerna som fick stöd i Helsingfors, och att prioritera länkar som saknas och flaskhalsar längs dessa korridorer.
- Att koncentrera investeringarna på korridorernas sträckning i första hand, och sedan eventuellt på deras tillfartsvägar.
- Att respektera en balans mellan olika transportsätt, då det krävs en särskild insats för järnvägsinfrastrukturerna i syfte att bromsa den tillbakagång för järnvägstransporter som har konstaterats under de senaste tio åren.
- Att säkerställa investeringarnas varaktighet genom kraftfulla åtaganden för såväl underhåll av infrastrukturerna som respekt för gemenskapens viktigaste normer (trafikhastighet, maximal last per vagnsaxel, signalsystem), inklusive normerna på miljöområdet.
- Att ta särskild hänsyn till miljöskyddet genom gradvis tillämpning av rådets direktiv om konsekvensbeskrivningar, särskild vikt bör läggas på samråd med allmänheten och utarbetande av åtgärder som kan avhjälpa infrastrukturernas eventuella negativa effekter på miljön och olika livsmiljöer.
- Att ISPA-bidragen skall ge ringar på vattnet finansiellt sett, vilket åstadkoms genom att man främjar deras samverkan med internationella finansiella institutioners interventioner (bl.a. EIB och EBRD).

Samtidigt vilar utvecklingen av nationella strategier och projekturvalet till stor del på TINA-uppdraget (bedömning av transportinfrastrukturbehoven) och framför allt på dess slutrapport från oktober 1999, vilken utarbetades av en högnivågrupp med experter från Europeiska unionen och länderna i Central- och Östeuropa.

Detta uppdrag har i första hand gjort det möjligt att utforma ett nät vars ryggrad utgörs av de tio alleuropeiska korridorerna, men som också omfattar ett antal kompletterande förbindelser och alla flygplatser och internationella kustområden. Järnvägsnätet svarar för 20 924 kilometer, mot 18 638 km för vägnätet.

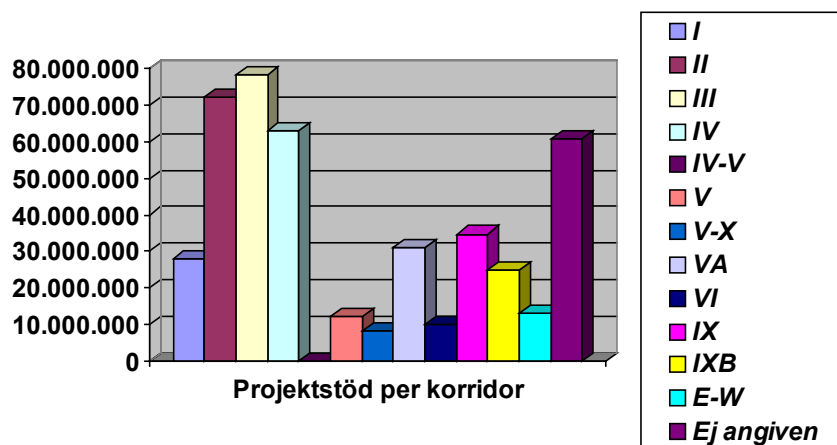
Genom TINA har man också kunnat göra en första uppskattning av kostnaderna för att återuppbygga och återställa detta nät, genom att göra upp en investeringsplan fram till år 2015 inom ramen för 1,5% av BNP för varje kandidatland. Denna uppskattning visar att det sammantaget krävs ett belopp på 91 595 miljoner € för hela perioden, varav 48% för vägnätet och 40,5% för järnvägarna.

2.3.2. Alleuropeiska korridorer

Transportsektorn: Projekt per alleuropeisk korridor (som tilldelades medel 2000)			
Korridor	Antal projekt	ISPA-medel, €	Total procentandel av ISPA:s transport-budget 2000
Korridor I	4	27 819 326	5,18
Korridor II	2	72 282 461	13,47
Korridor III	2	78 431 376	14,16
Korridor IV	9	63 193 570	30,41
Korridor IV – V	1	94 860	0,02
Korridor V	1	12 331 000	2,30
Korridor V – X	2	8 280 000	1,54
Korridor VA	1	30 853 200	5,75
Korridor VI	1	10 051 734	1,87
Korridor IX	1	34 747 696	6,47
Korridor IXB	3	24 779 328	4,62
Korridor E-W	3	12 955 328	2,41
Korridor, ej angiven*	7	60 875 225	11,34
SUMMA	36	536 695 104 €	

* Av flera skäl kan ett projekt tillhöra ett område som inte tillhör en alleuropeisk korridor. Ett projekt för tekniskt stöd till projektförvaltning hör t.ex. inte till en specifik alleuropeisk korridor. Infrastrukturprojektet för flygplatser tillhör dessutom inte någon korridor.

Diagram 3: Transportstöd per alleuropeisk korridor

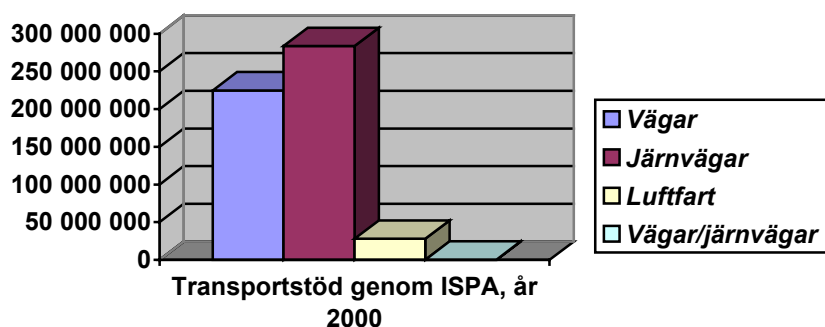

2.3.3. ISPA:s budget 2000 – Transportsektorn uppdelad på delsektorer

ISPA:s budget 2000, transportsektorn			Antal projekt	Alleuropeisk korridor
	ISPA-medel, €	% ISPA- medel/ sektor		
Vägar	224 790 797	41,88	15	I, III, IV, VI, IX, IXB
Järnvägar	283 584 312	52,84	19	II, IV, IV-V, V, V- X, VA, IXB, E-W
Luftfart	28 000 000	5,22	1	Tillhör inte någon korridor
Järnvägar/vägar	320 000	0,06	1	Tillhör inte någon korridor
ISPA:s totala budget för transportsektorn	536 695 109	53,80	36	

De ISPA-medel som har spenderats inom transportsektorn har koncentrerats på utbyggnad och förbättring av det alleuropeiska nätet, för att underlätta förbindelserna mellan Europeiska unionen och kandidatländerna. Över hälften av ISPA:s budget för transportsektorn under 2000 anslogs till järnvägsprojekt, med särskild uppmärksamhet på ökad säkerhet genom förbättringar av signalsystem och reparationer av järnvägarna. Tonvikten på delsektorn järnvägar stämmer överens med gemenskapens policy att uppmuntra användningen och utvecklingen av järnvägen som ett sätt att minska trafikstockningar och de luftföroreningar som orsakas av vägtransporter. Mer än 40% av medlen tilldelades vägprojekt, framför allt för reparationer och förbättringar för ökad säkerhet. Ca 5% av medlen anslogs till uppbyggnaden av Sofias flygplats i Bulgarien, som för närvarande är det enda luftfartsprojekt i mottagarländerna som får ISPA-stöd. Kommissionen har också lett ett tekniskt stödprojekt inom delsektorn järnvägar/vägar, för ett planerat projekt i Polen.

Diagram 4: Transportstödet uppdelat på delsektorer

2.4. Utveckling, bedömning och utvärdering av projekt

Arbetet med att utveckla projekt under 1999 och 2000 fick stöd genom Phare-programmet samt bilateralt stöd från medlemsstaterna. Inom ramen för instrumentet inom Phare för storskalig infrastruktur, avsnitt 4 (LSIF IV), anslogs 26 miljoner € till tekniskt stöd, för utveckling av ISPA-projekt inom både miljö- och transportsektorn.

När det gäller de aktiviteter som finansierades genom Phare gav bilaterala givare – såsom den danska miljöskyddsbyrån och den brittiska know how-fonden – stöd till konsulttjänster för utveckling av den första vågen ISPA-projekt. Från 2000 och framåt har det också funnits ISPA-medel tillgängliga för projektutveckling. Ett antal av de 13 tekniska stödåtgärder som man fattade beslut om 2000 förmedlar ISPA-stöd till projektutveckling i ett flertal stödmottagande länder. Dessa tjänster kommer att upphandlas under 2001 och användas för utveckling av projektförslag som skall presenteras för förvaltningskommittén under 2001 och därefter.

2.4.1. Utveckling och bedömning av projekt

Med utgångspunkt i de nationella ISPA-strategierna har de stödmottagande länderna lämnat in projektförslag till kommissionen för godkännande. Projektförslagen måste särskilt beakta följande:

- Det föreslagna projektets överensstämmelse med den nationella ISPA-strategin för miljö-/transportsektorn;
- En lämplig kostnads-/vinstanlys eller kostnads-/effektivitetsanalys;
- En finansiell analys med kvalitet, för bedömning av projektets finansiella bärkraft, inkomstgenererande kapacitet och behov av stödanslag;
- Vilken institutionell kapacitet projektets initiativtagare har;
- Införlivande av nödvändiga åtgärder för integration av miljöaspekter;
- Garanti för projektets varaktighet;
- Åtgärdernas förenlighet med gemenskapens politik, framför allt med bestämmelserna om konkurrens och offentlig upphandling.

Om en projektansökan om ISPA-stöd anses vara godtagbar genomför Generaldirektoratet för regionalpolitik en grundlig bedömning av projektet, i nära samarbete med andra avdelningar, särskilt generaldirektoraten för utvidgning, för miljö och för transport och energi. För att bedöma projektets tekniska, finansiella och ekonomiska aspekter får kommissionen beroende på typ av ansökan hjälp från EIB, EBRD eller experter utifrån som kontrakteras genom två ramkontrakt (se avsnitt 5).

Viktiga överväganden i samband med bedömningen av projektet är:

- de prioriteringar som fastslagits i anslutningspartnerskapet och de nationella strategierna för varje sektor;
- bidraget till genomförande av gemenskapens lagstiftning och politik på miljöområdet, de transeuropeiska transportnäten och de gemensamma åtgärderna på transportområdet;
- en lämplig balans mellan miljö och transport;
- ekonomiska och sociala fördelar med hänsyn tagen till vidare effekter, inbegripet möjliga alternativa finansieringsformer; och
- bestämmelser om lämpligt underhåll efter projektets slutförande och effektiv projektförvaltning.

Under 2000 presenterade mottagarländerna totalt mer än 140 projekt för kommissionen. Färre än 20 kunde inte godtas eftersom de inte uppfyllde finansieringsvillkoren, och omkring 40 kommer att presenteras under 2001 och senare, eftersom dessa projekt krävde ytterligare kvalitetsförbättringar. Under 2000 avgav ISPA:s förvaltningskommitté ett positivt yttrande om 85 projekt. Av dessa 85 fattade kommissionen beslut om 77 under 2000 och anslog medel ur 2000 års budget för 75 av dessa (två överfördes till 2001 års budget).

2.4.2. Genomförande av projekt och utvärdering i efterhand

De första aktiviteterna för genomförande av projekt inleddes först under andra halvan av 2000, och kommer i full gång först 2001. Därför har det ännu inte uppstått något behov av utvärdering i efterhand. Men under våren 2001 inledde de första övervakningskommittéerna sitt arbete i de stödmottagande länderna. Kommittéerna kommer att sammanträffa två gånger om året. De dokument som utarbetas för dessa regelbundet återkommande möten, och den information som tillhandahålls för att färdigställa indikatorer för övervakning av de fysiska och finansiella framstegen, kommer att bli värdefullt statistiskt material för bedömning av genomförandets effektivitet, vid sidan av utvärderingen av ISPA-åtgärdens mer generella ekonomiska och sociala effekter. Tekniskt stöd kommer att avsättas efter behov för att kommissionen i sinom tid skall få hjälp att genomföra efterhandsutvärderingen.

2.5. Offentlig upphandling

Åtgärder som finansieras av kommissionen genom ISPA måste vara förenliga med gemenskapens politik, framför allt reglerna om konkurrens och offentlig upphandling. Detta rör särskilt respekten för de principer som avser "statligt stöd" och anbudsregler. I det här sammanhanget måste man tillämpa de principer som fastställs i bestämmelserna i avdelning IX i budgetförordningen av den 21 december 1977 för Europeiska gemenskapernas allmänna budget. Bilagorna till varje finansieringsavtal – som sluts med mottagarlandet för ett särskilt projekt – innehåller dessutom ingående bestämmelser om anbuds- och upphandlingsförfaranden.

De upphandlingsregler som mottagarländerna var tvungna att följa under 2000 när det gäller upphandling av tjänster, offentliga arbeten och leverantörer sammanfattades i handboken DIS Manual (1997 års upplaga, tillsammans med registrerade ändringar). Sedan januari 2001 har DIS Manual ersatts med den praktiska guiden för upphandlingsförfaranden inom ramen för Phare, ISPA och Sapard. Detta medger emellertid att FIDIC-kontrakt används för projekt som rör offentliga arbeten.

Enligt förfarandena för de förvaltningsåtgärder som finansieras genom ISPA fordras för närvarande en förhandskontroll, dvs. att de beslut som rör upphandling och beviljande av kontrakt fattas av den upphandlande myndigheten och sedan överlämnas till kommissionen för bekräftelse (dvs. kommissionens delegationer i de stödmottagande länderna). Med tanke på att projekten är i ett tidigt skede undertecknades inga upphandlingskontrakt för projekt år 2000, även om anbuds-förfaranden för vissa upphandlingar inleddes under andra halvan av 2000, särskilt upphandling av tjänster som skall vara till hjälp i samband med genomförande och övervakning av projekt.

Samtliga tekniska stödåtgärder som uppstår på kommissionens initiativ måste respektera kommissionens upphandlingsförfaranden, med tillämpliga tröskelnivåer för direktavtal, begränsade anbud och öppna anbud samt tillämpliga regler om samråd och information.

2.6. Budgetgenomförande: anslag, åtaganden och betalningar

Med de tre föranslutningsinstrumenten Phare, Sapard och ISPA mer än fördubblades det totala föranslutningsstödet till de tio kandidatländerna i Central- och Östeuropa under 2000, jämfört med 1999. När det gäller ISPA föreskrevs 1 058 miljoner € för år 2000. Budgetanslagen år 2000 låg på 1 039 miljoner under budgetpost B7-020 och 19 miljoner € under budgetpost B7-020A (tekniskt stöd genomfört på kommissionens initiativ eller på kommissionens vägnar – får ej överskrida 2% av ISPA:s totala anslag). De årliga budgetbestämmelserna justeras efter årliga prisökningar.

För att bestämma hur ISPA-medlen skall fördelas mellan mottagarländerna använde kommissionen följande kriterier: befolkning, geografisk yta och BNP per capita. En marginal har tagits med i beräkningen.

Tabell 3: Marginal för tilldelningar per stödmottagande land, 2000

Land	Marginal i %	Lägsta summa, €	Högsta summa, €	Median, €
Bulgarien	8,0% - 12,0%	83 108 600	124 662 900	103 885 800
Tjeckiska republiken	5,5% - 8,0%	57 137 200	83 108 600	70 122 900
Estland	2,0% - 3,5%	20 777 200	36 360 000	28 568 600
Ungern	7,0% - 10,0%	72 720 000	103 885 800	88 302 900
Lettland	3,5% - 5,5%	36 360 000	57 137 200	46 748 600
Litauen	4,0% - 6,0%	41 554 300	62 331 500	51 942 900
Polen	30,0% - 37,0%	331 657 300	384 377 300	348 017 300
Rumänien	20,0% - 26,0%	207 771 500	270 103 000	238 937 200
Slovakien	3,5% - 5,5%	36 360 000	57 137 200	46 748 600
Slovenien	1,0% - 2,0%	10 388 600	20 777 200	15 582 900

(Procentintervallerna är hämtade från kommissionens beslut av den 7 mars 2000, offentliggjort i Europeiska gemenskapernas officiella tidning L 72, av den 21 mars 2000, s. 21.)

Åtagandebemyndigandena för ISPA under budgetpost B-7020 användes framför allt för 75 ISPA-åtgärder (997 516 506 €). 13 av dessa åtgärder är avsedda för tekniskt stöd, inbegripet projektutveckling och stöd i samband med genomförandet. 41 243 301 € – skillnaden mellan budgetens åtagandebemyndiganden och genomförda åtaganden – överfördes till 2001 och togs i anspråk 2001 (se avsnitt 3 – Polen).

Budgetpost	Åtagandebemyndiganden i budgeten	Genomförande av åtagandebemyndiganden	Genomförda betalningar
B-7020A	19 044 000	11 270 941	42 026
B-7020	1 038 956 000	1 005 016 506	2 500 000
Summa	1 058 000 000	1 016 287 447	2 542 026

Kommissionen använde 11 270 941 € från budgetpost B-7020A för tekniska stödprojekt (se avsnitt 5). Ett belopp på 7,4 miljoner € överfördes till budgetpost B-7020 och gjordes tillgängliga för investeringsåtgärder i mottagarländerna, och 7,5 miljoner € av åtagandebemyndigandena användes för gemenskapens bidrag till den internationella fonden för röjning av Donaus farled (rådets beslut av den 17 juli 2000, EGT L 187, av den 26 juli 2000).

De projekt som finansieras genom ISPA är storskaliga infrastrukturprojekt som genomförs under flera år och som fordrar en viss tid för utvecklingsarbete, så att ett effektivt och riktigt genomförande av projektet skall kunna garanteras. Under 2001 inleddes de projekt som fick beslut om finansiering 2000, och under 2001 väntas de första stora kontrakten (offentliga arbeten) undertecknas. Följaktligen gjordes inga utbetalningar till de 75 ISPA-åtgärder som man fattade beslut om 2000.

Under 2000 användes de betalningsbemyndiganden för tekniska stödåtgärder som genomfördes på kommissionens initiativ eller på kommissionens vägnar (beskrivs i avsnitt 5) och 2,5 miljoner € betalades till den internationella fonden för röjning av Donaus farled.

2.7. Medfinansiering

Samordningsförordningen anger att de stödmottagande staterna skall bidra till finansieringen av investeringarna. Detta nationella bidrag kan komma från flera håll: nationella offentliga källor, lån från Europeiska investeringsbanken (EIB) eller en internationell finansiell institution, eller kommersiella finansieringskällor.

I ISPA-förordningen fastställs ett tak för bidrag till ISPA-åtgärder. Gemenskapens stöd får utgöra upp till 75% av de offentliga utgifterna. I exceptionella fall får andelen stöd ökas till 85%. Andelen stöd kan komma att minska med hänsyn till tillgång till medfinansiering, åtgärdens kapacitet att generera inkomster och tillbörlig tillämpning av principen att förorenaren betalar.

ISPA-förordningen innehåller följande två bestämmelser som medger en högre andel stöd (ej tillämpliga på investeringsprojekt):

- Preliminära studier och tekniska stödåtgärder får i undantagsfall finansieras till 100%. Det krävs ett tydligt påvisat samband mellan dessa åtgärder och de ISPA-finansierade investeringarna. Tekniskt stöd kommer att vara mycket viktigt när det gäller att garantera en hög nivå på projektets kvalitet i fråga om utveckling, förvaltning och effekter.
- Tekniska stödåtgärder som genomförs på kommissionens initiativ eller på kommissionens vägnar finansieras alltid till 100% – dessa verksamheter betalas med medel från budgetpost B7-020A för administrativ förvaltning (se avsnitt 5). De totala utgifter som uppstår på kommissionens initiativ eller på kommissionens vägnar får enligt ISPA-förordningen inte överstiga 2% av den totala tilldelningen till ISPA.

I samband med programplaneringen och bedömningen av projekt uppmuntrade kommissionen mottagarländerna att minska andelen beviljat stöd, för att därigenom ge ISPA-stödet större genomslagskraft. Under 2000 var det genomsnittliga beviljade stödet omkring 64% för alla projekt, vilket ledde till betydande effekter redan under ISPA:s första verksamhetsår. Den faktiska del som medfinansierades när det gäller transportprojekt var allt från mindre än 40% – för ett flygplatsinfrastrukturprojekt i Bulgarien (37%) och ett järnvägsprojekt i Tjeckiska republiken (39%) – till 75%. För miljöprojekten varierade andelen beviljade stöd från 44%, för ett vattenreningsprojekt i Slovenien, till 75%. Det fanns inga projekt som tilldelades stöd till 85%.

Andelen stöd låg allmänt sett lägre i relativt rikare länder och för projekt som förväntas ge inkomster som skulle kunna minska det beviljade stödet, vilket ligger i linje med principerna för bedömning av en lämplig andel medfinansiering. Särskilt när det gäller miljöprojekt måste man i samband med fastställande av stöd ta hänsyn till konsumenternas förmåga att betala för vatten och vattenreningstjänster, vilken i allmänhet är lägre i låginkomstländer som Rumänien och Bulgarien.

Genom att öka samarbetet med andra finansieringsorgan kan man öka effekterna av de resurser som används inom sektorer som får föranslutningsstöd. Internationella finansiella institutioners bidrag har visat sig vara en viktig faktor för att ge ISPA-stödet större genomslagskraft och säkerställa mottagarlandets bidrag (se avsnitten 4.2, 4.3 och 4.4). I vissa fall är medfinansiering från internationella finansiella

institutioner avgörande om mottagarländerna skall kunna ha möjlighet att fylla luckan mellan ISPA-stödet och de totala stödberättigande kostnaderna, särskilt i sådana mottagarländer som har svårigheter att medfinansiera ISPA-åtgärder med offentliga medel.

För ett avfallshanteringsprojekt – det första i sitt slag i Rumänien – tillhandahöll det danska ministeriet för miljö och energi medfinansiering genom sitt DANCEE-program (Danish Co-operation for Environment in Eastern Europe).

3. SAMMANFATTNING AV FINANSIELLT STÖD

I detta kapitel presenteras en statistisk uppdelning som anger hur medel från ISPA har fördelats mellan varje sektor och delsektor för varje mottagarland. Varje projekt har placerats i en delsektor inom miljö- eller transportprogrammet. Dessa delsektorer innefattar:

- Miljö: Dricksvatten, dricksvatten och avloppsvatten, rening av avloppsvatten, hantering av fast avfall (deponier, förbränningsugnar osv.),
- Transport: Vägar, järnvägar, flygplatser, järnvägs-/vägprojekt. Transportprojekt tillhör ofta en alleuropeisk korridor och kategoriseras i en delsektor.

Bulgarien

Bulgarien mottog 104 982 901 € i stöd genom ISPA under 2000, varav 52 045 600 € anslogs till miljöprojekt och 52 000 000 € till transportprojekt. Detta utgör 10,4% av ISPA:s budget för 2000.

Bulgarien			Antal projekt	
	ISPA-medel, €	Totalt i %		
MILJÖ				
Rening av avloppsvatten	15 699 092	15,09	1	
Hantering av fast avfall	36 346 508	34,93	1	
Summa	52 045 600	50,02	2	
TRANSPORT				Alleuropeisk korridor
Vägar	24 000 000	23,07	1	Korridorerna IV, VIII och IX
Flygplatser	28 000 000	26,91	1	Tillhör inte någon korridor
Summa	52 000 000	49,98	2	
TEKNISKT STÖD				
Summa	0	0	0	
Summa stöd	104 045 600		4	

Tjeckiska republiken

Tjeckiska republiken tog emot 69 988 708 € i stöd från ISPA-fonden år 2000, varav 27 588 844 € anslogs till miljöprojekt och 41 671 864 € till transportprojekt. 728 000 € tilldelades tekniska stödprojekt i bägge sektorerna. Detta utgör 7,0% av ISPA:s budget för 2000.

Tjeckiska republiken			Antal projekt	
	ISPA-medel, €	Totalt i %		
MILJÖ				
Rening av avloppsvatten	27 588 844	39,42	2	
Summa	27 588 844	39,42	2	
TRANSPORT				Alleuropeisk korridor
Vägar	10 051 734	14,36	1	Korridor VI
Järnvägar	31 620 130	45,18	2	Korridor IV
Summa	41 635 864	59,54	3	
TEKNISKT STÖD				
Dricksvatten	228 000	0,33	1	
Vägar	500 000	0,71	1	
Summa	728 000	1,04	2	
Summa stöd	69 988 708		7	

Estland

Estland fick 28 219 407 € i stöd från ISPA-fonden år 2000, varav 15 808 281 € tilldelades miljöprojekt, 11 331 126 € transportprojekt och 1 080 000 € tilldelades tekniska stödprojekt i transportsektorerna. Detta utgör 2,8% av ISPA:s budget för 2000.

Estland			Antal projekt	
	ISPA-medel, €	Totalt i %		
MILJÖ				
Rening av avloppsvatten	12 142 281	43,03	3	
Hantering av fast avfall	3 666 000	12,99	1	
Summa	15 808 281	56,02	4	
TRANSPORT				Alleuropeisk korridor
Vägar	11 331 126	40,15	1	Korridor I
Summa	11 331 126	40,15	1	
TEKNISKT STÖD				
Järnvägar	1 080 000	3,83	1	Korridor IV
Summa	1 080 000	3,83	1	
Summa stöd	28 219 407		6	

Ungern

Ungern fick 87 990 703 € i stöd från ISPA-fonden år 2000, varav 42 573 123 € anslogs till miljöprojekt, 43 825 000 € till transportprojekt och 1 592 580 € till tekniska stödprojekt i bägge sektorerna. Detta utgör 8,8% av ISPA:s budget för år 2000.

Ungern			Antal projekt	
	ISPA-medel, €	Totalt i %		
MILJÖ				
Rening av avloppsvatten	18 918 600	21,50	2	
Hantering av fast avfall	23 654 523	26,88	3	
Summa	42 573 123	48,38	5	
TRANSPORT				Alleuropeisk korridor
Järnvägar	43 825 000	49,81	3	Korridorerna IV, V
Summa	43 825 000	49,81	3	
TEKNISKT STÖD				
Rening av avloppsvatten	1 257 720	1,43	1	
Vägar	120 000	0,14	1	Tillhör inte någon korridor
Järnvägar	214 860	0,24	2	Korridorerna VI, IV-V
Summa	1 592 580	1,81	4	
Summa stöd	87 990 703		12	

Lettland

Lettland mottog 46 748 588 € i stöd från ISPA-fonden år 2000, varav 26 568 260 € tilldelades miljöprojekt, 19 925 328 € transportprojekt och 255 000 € tilldelades tekniska stödprojekt inom transportsektorerna. Detta utgör 4,7% av ISPA:s budget för år 2000.

Lettland			Antal projekt	
	ISPA-medel, €	Totalt i %		
MILJÖ				
Dricksvatten och avloppsvatten	26 568 260	56,83	3	
Summa	26 568 260	56,83	3	
TRANSPORT				Alleuropeisk korridor
Vägar	7 225 000	15,46	2	Korridor I
Järnvägar	12 700 328	27,17	2	Korridor E-W
Summa	19 925 328	42,62	4	
TEKNISKT STÖD				
Järnvägar	255 000	0,55	1	Korridor E-W
Summa	255 000	0,55	1	
Summa stöd	46 748 588		8	

Litauen

Litauen mottog 52 242 528 € i stöd från ISPA-fonden år 2000, varav 18 200 000 € tilldelades miljöprojekt och 34 042 528 € tilldelades transportprojekt. Detta utgör 5,2% av ISPA:s budget för år 2000.

Litauen			Antal projekt	
	ISPA-medel, €	Totalt i %		
MILJÖ				
Dricksvatten och avloppsvatten	16 000 000	30,63	1	
Rening av avloppsvatten	2 200 000	4,21	1	
Summa	18 200 000	34,84	2	
TRANSPORT				Alleuropeisk korridor
Vägar	24 912 640	47,69	2	Korridor I, IXB
Järnvägar	9 129 888	17,69	1	Korridor IXB
Summa	34 042 528	65,16	3	
TEKNISKT STÖD				
Summa	0	0	0	
Summa stöd	52 242 528		5	

Polen

Polen mottog 306 957 655 € i stöd från ISPA-fonden år 2000, varav 130 258 589 € tilldelades miljöprojekt, 173 085 066 € transportprojekt och 3 614 000 € tilldelades tekniska stödprojekt i bägge sektorerna. Detta utgör 30,8% av ISPA:s budget för år 2000.

Polen			Antal projekt	
	ISPA-medel, €	Totalt i %		
MILJÖ				
Dricksvatten	3 468 677	1,13	1	
Rening av avloppsvatten	104 743 576	34,12	4	
Hantering av fast avfall	22 046 336	7,18	2	
Summa	130 258 589	42,44	7	
TRANSPORT				Alleuropeisk korridor
Vägar	100 802 601	23,55	4	Korridor III, NA
Järnvägar	72 282 465	32,84	2	Korridor II
Summa	173 085 066	56,39	6	
TEKNISKT STÖD				
Rening av avloppsvatten	2 730 000	0,89	1	
Järnvägar	564 000	0,18	1	Tillhör inte någon korridor
Vägar/järnvägar	320 000	0,10	1	Tillhör inte någon korridor
Summa	3 614 000	1,18	3	
Summa stöd	306 957 655		16	

Då miljöanslagen inte nådde upp till 50% av den totala summan bör man ta hänsyn till att två projekt som godkändes 2000 överfördes till 2001 års budget. Skulle dessa två projekt ha inkluderats i budgeten 2000 skulle utgiftsnivån för miljöprojekt ha stigit till 50% av den totala finansieringen för Polen.

Rumänien

Rumänien mottog 239 228 470 € i stöd från ISPA-fonden år 2000, varav 120 601 333 € anslogs till miljöprojekt och 118 627 137 € till transportprojekt. Detta utgör 24,0 av ISPA:s budget för 2000.

Rumänien			Antal projekt	
	ISPA-medel, €	Totalt i %		
MILJÖ				
Dricksvatten	23 839 250	9,97	1	
Rening av avloppsvatten	88 454 483	36,97	3	
Hantering av fast avfall	8 307 600	3,47	1	
Summa	120 601 333	50,41	5	
TRANSPORT				Alleuropeisk korridor
Vägar	45 847 696	19,16	2	Korridor IV, IX
Järnvägar	72 779 441	30,42	1	Korridor IV
Summa	118 627 137	49,59	3	
TEKNISKT STÖD				
Summa	0	0	0	
Summa stöd	239 228 470		8	

Slovakien

Slovakien mottog 42 459 572 € i stöd från ISPA-fonden år 2000, varav 11 606 372 € anslogs till miljöprojekt och 30 853 200 € till transportprojekt. Detta utgör 4,3% av ISPA:s budget för 2000.

Slovakien			Antal projekt	
	ISPA-medel, €	Totalt i %		
MILJÖ				
Rening av avloppsvatten	11 606 372	27,34	3	
Summa	11 606 372	27,34	3	
TRANSPORT				Alleuropeisk korridor
Järnvägar	30 853 200	72,66	1	Korridor VA
Summa	30 853 200	72,66	1	
TEKNISKT STÖD				
Summa	0	0	0	
Summa stöd	42 459 572		4	

Slovenien

Slovenien mottog 19 635 275 € i stöd från ISPA-fonden år 2000, varav 11 175 275 € tilldelades miljöprojekt, 7 500 000 € transportprojekt och 960 000 € tilldelades tekniska stödprojekt i bägge sektorerna. Detta utgör 2,0% av ISPA:s budget för 2000.

Slovenien			Antal projekt	
	ISPA-medel, €	Totalt i %		
MILJÖ				
Rening av avloppsvatten	11 175 275	56,91	2	
Summa	11 175 275	56,91	2	
TRANSPORT				Alleuropeisk korridor
Järnvägar	7 500 000	38,20	1	Korridor V – X
Summa	7 500 000	38,20	1	
TEKNISKT STÖD				
Rening av avloppsvatten	180 000	0,92	1	Korridor V – X
Järnvägar	780 000	3,97	1	
Summa	960 000	4,89	2	
Summa stöd	19 635 275		5	

4. SAMORDNING OCH SAMARBETE

4.1. Phare och Sapard

Kommissionen upprätthåller en nära samordning mellan de tre föranslutningsinstrumenten, vilket för övrigt föreskrivs i rådets förordning 1266/1999. I denna förordning definieras klart och tydligt tillämpningsområdet för vart och ett av dessa instrument:

- Finansiering av åtgärder som rör stöd till jordbruk och landsbygdens utveckling faller inom Sapard.
- Finansiering av infrastrukturprojekt på belopp över 5 miljoner € inom transport- och miljösektorn tillfaller ISPA.
- Prioriterade åtgärder som hänger samman med antagandet av gemenskapens regelverk – både när det gäller förstärkning av administrativ kapacitet och därtill förknippade investeringar – sorterar under Phare. Genom detta program kan stöd också ges till åtgärder på miljö- och transportområdet, om dessa åtgärder utgör en underordnad men nödvändig del av de integrerade programmen för regional utveckling eller industriell omstrukturering.

När det gäller allmän samordning spelar Phares förvaltningskommitté en särskild roll.

När det gäller programplaneringen är partnerskapen för anslutning fortfarande den allmänna interventionsramen för de tre föranslutningsinstrumenten. Dessa partnerskap rör vart och ett av de tio kandidatländerna och reviderades av ministerrådet den 6 december 1999. När det gäller Phare kompletteras de av nationella utvecklingsplaner, och när det gäller ISPA av nationella strategier för miljö- och transportområdet. När det gäller Sapard väljs projekten ut med utgångspunkt i programmen för landsbygdens utveckling för perioden 2000–2006, som utarbetats på grundval av kandidatländernas planer och som godkändes år 2000 av kommissionen för vart och ett av dessa länder.

I praktiken samordnas programplaneringen med hjälp av utvidgade samråd mellan kommissionen. Dessutom har en samordningskommitté för föranslutningsinstrumenten inrättats inom de olika avdelningarna inom kommissionen. Denna kommitté ägnar särskild uppmärksamhet åt att förbereda en utvidgad decentralisering (EDIS) av Phare och ISPA. I början av år 2001 offentliggjorde kommissionen slutligen en allmän rapport om genomförandet av föranslutningsstödet (General Assistance document).

När det gäller uppföljningen av projekten sker samordningen i form av gemensamma uppföljningskommittéer (JMC) och genom ett stöttande samarbete – när det är möjligt – mellan ISPA:s uppföljningskommittéer och Phares relevanta underkommittéer. De första mötena i ISPA:s uppföljningskommittéer inleddes under våren 2001.

När det slutligen gäller utveckling av ISPA-projekt under 2000, instrumentets första verksamhetsår, finns det anledning att framhålla bidraget från studierna om

genomförbarhet och preliminära förslag som startades redan 1998–1999 i fråga om Phares finansiering.

4.2. Europeiska investeringsbanken (EIB)

Den 19 januari 2000 undertecknades ett samarbetsavtal mellan Europeiska kommissionen och EIB om gemenskapens strukturstöd (inbegripet ISPA) för perioden 2000–2006. Syftet med avtalet var att etablera en grund för framgångsrikt samarbete mellan kommissionen och EIB, för att identifiera de lämpligaste sätten att kombinera ISPA-stöd med lån som tillhandahålls av EIB. Det främsta målet var att maximera gemenskapsstödet effekter och minimera stöden ur EG-budgeten till det strikt nödvändiga.

Resultaten av det första året med samarbete mellan ISPA och EIB är mycket positiva. Samarbetet har konkretiserats på två olika nivåer. Först och främst hölls flera samordningsmöten under ISPA:s första verksamhetsår, med syftet att upprätta arbetsramar och att göra avtalet funktionsdugligt.

På projektnivå utbyttes för det andra information i ett mycket tidigt skede av projekturvalet, för att finna förslag som skulle kunna medfinansieras. Samarbetet med EIB har resulterat i en gemensam medfinansiering av flera projekt under 2000 (se tabell 4).

I sådana fall bedöms mottagarländernas inlämnade förslag av bägge institutionerna, och institutionerna delar på resultaten under bedömningsprocessen. I det här sammanhanget är det viktigt att framhålla ett antal svårigheter när det gäller att uppnå ett effektivt samarbete mellan ISPA:s och EIB:s avdelningar. Det rör sig bl.a. om att såväl ISPA:s som EIB:s förfaranden är komplexa och att det uppstår tidsmässiga problem när de båda institutionerna beslutsförfaranden inte löper parallellt.

När det gäller projekt som inte samfinansieras av EIB anger samarbetsavtalet att EIB får rådfrågas eller bjudas in av kommissionen att delta i bedömningen av vissa ISPA-projekt. Detta gagnar bägge institutionerna, eftersom kommissionen får anlita EIB:s tekniska expertis och EIB får ersättning för sina bedömningar. För att underlätta detta har de båda institutionerna undertecknat ett ramkontrakt, där genomförandebestämmelserna för denna mekanism beskrivs. Under 2000 ombads EIB att komma med sex "första reaktioner": en för Bulgarien, tre för Rumänien och två för Slovakien.

Tabell 4: ISPA-projekt medfinansierade av EIB

ISPA-projekt medfinansierade av EIB		
Land	Transportprojekt	Miljöprojekt
Bulgarien	Ombyggnad av flygplatsen i Sofia, Upprustning av genomfartsvägar, projekt III	Stara Zagora: reningsverk, Dimitrovgrad: reningsverk
Tjeckiska republiken	Inget	Inget
Estland	Via Baltica Road, Fas II	Inget
Ungern	Förbättring av järnvägsförbindelsen Budapest-Szolnok-Rumänien, upprustning av järnvägsförbindelsen Hegyeshalom-Györ-Budapest, förbättring av järnvägsförbindelsen Boba-Zalaegerszeg-Zalalövö	Szeged: reningsverk, Szeged: regional avfallshantering, Szolnok: hantering av fast avfall, Györ: rening av avloppsvatten, Hajdú-Bihar: hantering av fast avfall
Lettland	Inget	Riga: vattenprojekt, Ventspils: förbättring av vattenförsörjning, vattenhantering osv.
Litauen	Modernisering av telekommunikationer, signalsystem och kraftförsörjning osv. Globala lån kommer att utnyttjas för vägprojekt (förbättring och färdigställande av de viktigaste alleuropeiska korridorerna), som får stöd genom ISPA.	Vilnius: upprustning och utbyggnad av systemet för vattenförsörjning och vatteninsamling, Druskinninkai: rening av avloppsvatten.
Polen	Kleszczow-Sosnica: Väg A4, motorvägsbygge.	Torun: modernisering av reningsverket, Szczecin: rening av avloppsvatten
Rumänien	Bucharest-Cernavoda: upprustning och byggande av avsnitten 4 och 5 (ISPA) samt avsnitten 1–3 (EIB)	Craiova: upprustning av avloppsvattennät och reningsverk i syfte att skydda floden Donau.
Slovakien	Inget	Inget
Slovenien	Inget	Inget

4.3. Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling (EBRD)

Kommissionen har utvecklat en väl fungerande förbindelse med EBRD. Sedan ISPA inrättades har det skett regelbundna informationsutbyten och samordningsmöten; de båda institutionernas tillvägagångssätt i samband med bedömning och godkännande av projekt har harmoniserats och det har också förekommit ingående diskussioner om metodfrågor. Precis som med EIB har kommissionen upprättat mekanismer för en framgångsrik kombination av gemenskapens stöd och EBRD:s lån, vilket därigenom maximerar effekten av ISPA:s stödfinansiering och garanterar att ISPA endast tillhandahåller det belopp som krävs för att göra projekten finansiellt bärkraftiga.

EBRD förmedlar specialistkunskap när det gäller att strukturera finansieringens kombination av stöd och lån, vilket inkluderar arrangemang med partnerskap mellan offentliga och privata instanser. EBRD kan ge direkta lån till kommuner och allmännyttiga företag utan att kräva absoluta garantier, vilket tillför ytterligare ett inslag av flexibilitet till samarbetet med ISPA. Kommissionen har initierat nya typer av finansieringsarrangemang inom ramen för EBRD/ISPA-projekt, vilket för första gången inbegriper gemensam finansiering av omfattande kontrakt som läggs ut på totalentreprenad för genomförande av projekt (t.ex. Krakows reningsverk).

Antalet projekt som ISPA och EBRD medfinansierar skiljer sig i hög grad åt från sektor till sektor och från land till land. De gemensamt medfinansierade projekten under år 2000 är koncentrerade till miljösektorn. Under 2000 samarbetade ISPA och EBRD i följande projekt:

Tabell 5: ISPA-projekt samfinansierade av EBRD

ISPA-projekt samfinansierade av EBRD		
Land	Transportprojekt	Miljöprojekt
Bulgarien	Inget	Inget
Tjeckiska republiken	Inget	Inget
Estland	Inget	Inget
Ungern	Inget	Inget
Lettland	Inget	Vattenprojekt i Riga
Litauen	Inget	Inget
Polen	Inget	Bydgoszcz: vattenförsörjning, Krakow: rening av avloppsvatten, Wroclaw: rening av avloppsvatten, Wroclaw: fast avfall
Rumänien	Inget	Iasi: modernisering av vatten- och avloppsvattensystem, Constanta: upprustning av reningsverket
Slovakien	Inget	Inget
Slovenien	Inget	Inget

4.4. Nordiska banker och institutioner

Under ISPA:s första verksamhetsår hölls flera samordningsmöten och på projektnivå genomfördes informationsutbyten. Samarbetet med Nordiska investeringsbanken (NIB) och Nordiska miljöfinansieringsbolaget (NEFCO) resulterade år 2000 i en gemensam medfinansiering av två projekt i Lettland. De totala projektutgifterna uppgick till 36,07 miljoner €, varav NIB bidrog med 1,818 miljoner och NEFCO med 2,294 miljoner. Den svenska styrelsen för internationellt utvecklingsamarbete SIDA medfinansierade också ett miljöprojekt i Estland.

Tabell 6: ISPA-projekt medfinansierade av NIB och NEFCO

ISPA-projekt medfinansierade av NIB, NEFCO eller SIDA		
Land	Transportprojekt	Miljöprojekt
Estland	Inget	Deponi i Tallin, fas 1 (SIDA)
Lettland	Inget	Vattenprojekt i Jelgava (NIB och NEFCO) Vattenprojekt i Ventspils (NEFCO)

5. TEKNISKT STÖD

5.1. Redogörelse för användningen av tilldelade stöd år 2000

De stöd som tilldelades under budgetpost B7-020A för år 2000 uppgick till 19 044 000 €. Av denna tilldelning anslog kommissionen 11 270 941 € till tekniska stödprojekt år 2000. Ett belopp på 7 400 000 € överfördes till budgetpost B7-020 och gjordes tillgängligt för investeringsåtgärder i mottagarländerna. De belopp som användes för på förhand utvalda åtgärder är följande:

A. Lokalt tekniskt stöd

7 miljoner € anslogs till förstärkning av kommissionens delegationer med kvalificerad teknisk personal. Åtagandet är avsett för löner till den extra lokala personalen, för en period av upp till tre år. Medlen administreras av Generaldirektoratet för yttre förbindelser. Generaldirektören för regionalpolitik har utfärdat det nödvändiga bemyndigandedokumentet samt riktlinjer. De första lokala kontrakten har ingåtts.

B. Ramkontrakt för specifika tekniska uppgifter

Två ramkontrakt har undertecknats: ett för transportsektorn och ett för miljösektorn. Detta åtagande uppgår till 4 miljoner som fördelas lika mellan transport (2 miljoner €) och miljö (2 miljoner €). Sex företag lämnade in förslag gällande miljösektorn och lika många i fråga om transportsektorn. Totalt 26 enskilda anslag genomfördes under 2000, varav åtta var relaterade till miljösektorn och 18 till transportsektorn.

Dessutom har kommissionen beslutat om ett kortsiktigt anslag för finansiell förhandsbedömning av ett vattenprojekt i ett av mottagarländerna. Tilldelningen var nödvändig för att kommissionen skulle få hjälp att avgöra hur stor del ISPA-stödet borde utgöra, eftersom finansiella bedömningar inte omfattas av de ramkontrakt som nämns här ovan. Budgetåtagandet för denna tilldelning var 13 050 €.

C. Ramkontrakt med EIB

Under året ingicks ett kontrakt med EIB, vilket tryggar användningen av expertkunskapen hos bankens tekniska personal för en period av sex år. ERUF och Sammanhållningsfonden har ingått liknande parallella arrangemang med banken. Det antal projekt som skall presenteras för banken varje år är begränsat. Budgetåtagandet för denna tilldelning var 210 000 €.

Erfarenheten av ansökningarna visade emellertid att mottagarländerna hade problem med föreskrifterna i gemenskapens direktiv om miljökonsekvensbeskrivningar (EIA) och med de uppgifter och garantier som fordras. För alla åtgärder finansierade genom ISPA måste man göra en miljökonsekvensbeskrivning enligt metoder som liknar gemenskapens krav. Med hänsyn till de återkommande svagheter och brister som framkom i stödansökningarna har kommissionen (generaldirektoraten för regionalpolitik och för miljö) beslutat att organisera två särskilda seminariedagar om EIA i samtliga länder.

Med hjälp av medel ur miljöanslaget i det ramkontrakt som nämndes under punkt B här ovan kunde man förbereda och leda seminarierna samt tillhandahålla stöddokument. Seminarierna anordnades under den första halvan av 2000.

5.2. Budgetanslag för tekniska stödkontrakt

Tabell 7: Budgetanslag för tekniska stödkontrakt				
Kontrakt för budgetåret 2000 i enlighet med budgetpost B7 – 020A				
Företagets namn	Typ av kontrakt	Expertområde	Kontraktsbelopp, €	Tillåtna utgifter för år 2000, €
Kampsax	Ramkontrakt	Tekniskt stöd, transport	2 000 000	223 769
Brown & Root	Ramkontrakt	Tekniskt stöd, transport		
Tractebel	Ramkontrakt	Tekniskt stöd, miljö	2 000 000	226 880
Halcrow	Ramkontrakt	Tekniskt stöd, miljö		
EIB	Ramkontrakt	Projektbedömning	210 000	27 000
BCT	Tekniskt stödkontrakt	Användning av ISPA-stöd för avloppsprojekt i Ostrava	13 050	13 050
Tekniskt stöd för EIA-seminarierna	Stöd	Seminarier i de tio mottagarländerna	47 891	0
10 delegationer	Överföring av medel	Personalutbildning	7 000 000	0
		SUMMA	11 270 941	490 699

6. INTERINSTITUTIONELL DIALOG, INFORMATION OCH OFFENTLIGHET

6.1. Information till medlemsstaterna och de stödmottagande länderna

Informationen till mottagarländerna distribueras i första hand inom ISPA:s förvaltningskommitté, som under 2000 anordnade fem möten. Förvaltningskommitténs medlemmar avgav positiva yttranden om 85 projekt (varav tio var relaterade till budgetåtaganden för 2001). De behandlade också information om de nationella strategierna för miljö- och transportområdet, tillsammans med ett antal övergripande frågor, bl.a.

- ramhandlingar om ISPA-stöd till transport- och miljöprojekt,
- presentation av ansökningsformulär för projekt,
- genomförande av principen att förorenaren betalar,

- samordning av de tre föranslutningsinstrumenten,
- riktlinjer för Europeiska kommissionens användning av tekniskt stöd,
- användning av de räntor som genereras av ISPA:s betalningar till de nationella fonderna, och
- rapportering från seminarierna med mottagarländerna (se nedan).

Kommissionen har utarbetat offentlighetsregler för projekten i enlighet med artikel 13 i ISPA-förordningen. I juni 2000 yttrade sig ISPA:s förvaltningskommitté positivt om dessa regler.

Information till mottagarländerna presenterades vid ett kick-off-seminarium för starten av ISPA, vilket hölls den 4–5 maj 2000. Vid mötet närvarande de nationella ISPA-samordnarna (det centrala nationella organet för samarbete med kommissionen inom ramen för ISPA), företrädarna för de nationella fonderna (de nationella organ genom vilket gemenskapens stöd kanaliseras), företrädare för berörda ministerier och kommissionens delegationer i mottagarländerna.

Vid seminariet presenterades den ISPA-manual som kommissionen har tagit fram, vilken lägger särskild tonvikt på programplanering och bedömning, genomförande och uppföljning av projekt. Detta utgjorde också ett tillfälle att diskutera frågor om utveckling av strategier för att hantera frågor som transport- och miljöprojekt, upphandlingsregler, EIA, medfinansiering tillsammans med internationella finansiella institutioner och partnerskap mellan privata och offentliga instanser.

Under seminariet anordnades bilaterala möten för varje land om projektkanaler och arrangemang för genomförande. Värt att notera är också att ISPA var ett centralt ämne vid mötet med ordförandena för de tio alleuropeiska transportkorridorerna, vilket kommissionen organiserade den 7 december 2000. Detta gav möjlighet till att presentera en heltäckande översikt av ISPA för företrädarna för medlemsländernas och mottagarländernas transportministerier. Kommissionen förberedde också en serie seminarier om EIA-förfaranden och ansökningar om ISPA-stöd. Seminarierna anordnades i mottagarländerna under våren 2001.

6.2. Dialog med icke-statliga organisationer

Generaldirektoratet för regionalpolitik deltog i projektet för dialog med icke-statliga organisationer, organiserat av Generaldirektoratet för miljö, vilket inleddes i mitten av 1999. Det handlar om en rad möten mellan tjänstemän från ett flertal generaldirektorat vid kommissionen (till övervägande del från Generaldirektoratet för miljö) – och företrädare för icke-statliga miljöorganisationer från medlemsstaterna och mottagarländerna. Dialogens mål är att informera de icke-statliga organisationerna om utvidgningsprocessen och göra det möjligt för dem att lägga fram sina ståndpunkter för kommissionen. Dialogmötena anordnades och underlättades av det regionala miljöcentrumet för Central- och Östeuropa (REC), som delvis finansieras av gemenskapen.

Dialoggruppen har hittills haft tre möten: ett i Bryssel i oktober 1999, det andra i Szentendre, Ungern, i juni 2000 och det tredje i Bryssel i november 2000. Ytterligare ett möte är planerat till 2001.

Vid det tredje mötet anordnade Generaldirektoratet för regionalpolitik en sammankomst med icke-statliga organisationer för att diskutera framsteg i programplaneringen inom ramen för ISPA samt policyfrågor som rör miljö- och transportsektorn. Generaldirektoratet för regionalpolitik förklarade hur det går till vid urval av projekt och när ett projekt skall godkännas. Företrädarna för de icke-statliga organisationerna välkomnade dessa öppna diskussioner och möjligheten att få förstahandsinformation om ISPA:s programplanering och förfaranden.

6.3. Information och offentlighet

Generaldirektoratet för regionalpolitik har organiserat flera seminarier och utbildningssessioner, både för personalen vid huvudkontoret och för dem vid kommissionens delegationer i mottagarländerna som är involverade i ISPA-finansieringen. Man anordnade bl.a. ett seminarium i maj 2000 där manualen om ISPA:s förfaranden introducerades, vilket föregicks av särskilda utbildningssessioner för ISPA-personal i april. Personalen fick också genomgå utbildning på plats, både i Belgien och i de länder som de har direkt kontakt med.

Ett flertal offentliga och privata organisationer från mottagarländerna, men också från medlemsstaterna, bad ISPA-företrädarna att förklara hur ISPA fungerar. Som svar organiserade ISPA-personalen ett antal informationssammankomster.

Webbplatsen Inforegio (för Generaldirektoratet för regionalpolitik) används för att sprida information om ISPA-instrumentet. ISPA-sidorna på denna webbplats innehåller förordningstexter, manualer, ansökningsformulär, förfaranden, ett antal broschyrer om ISPA samt uppgifter som behövs för att komma i kontakt med generaldirektoratet. Dessutom tillhandahåller webbplatsen information om projekt som har fått ett positivt yttrande från förvaltningskommittén. Där finns också länkar till andra webbplatser som handlar om utvidgningen och om anbuds förfarande för upphandling som kan finansieras med medel från ISPA:
http://www.inforegio.cec.eu.int/wbpro/ispa/ispa_en.htm
<http://www.europa.eu.int/comm/europeaid/cgi/frame12.pl>

Allmänheten kan också få webbplatsens information i pappersform. Bland broschyrerna finns bl.a. "ISPA i ett nötskal" och "Hur kan företag delta i ISPA-projekt?"